

1. ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΕΝΑ ΑΡΧΕΙΟ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΚΑΠΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .05/04/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .05/04/2026

Σελίδα: 46

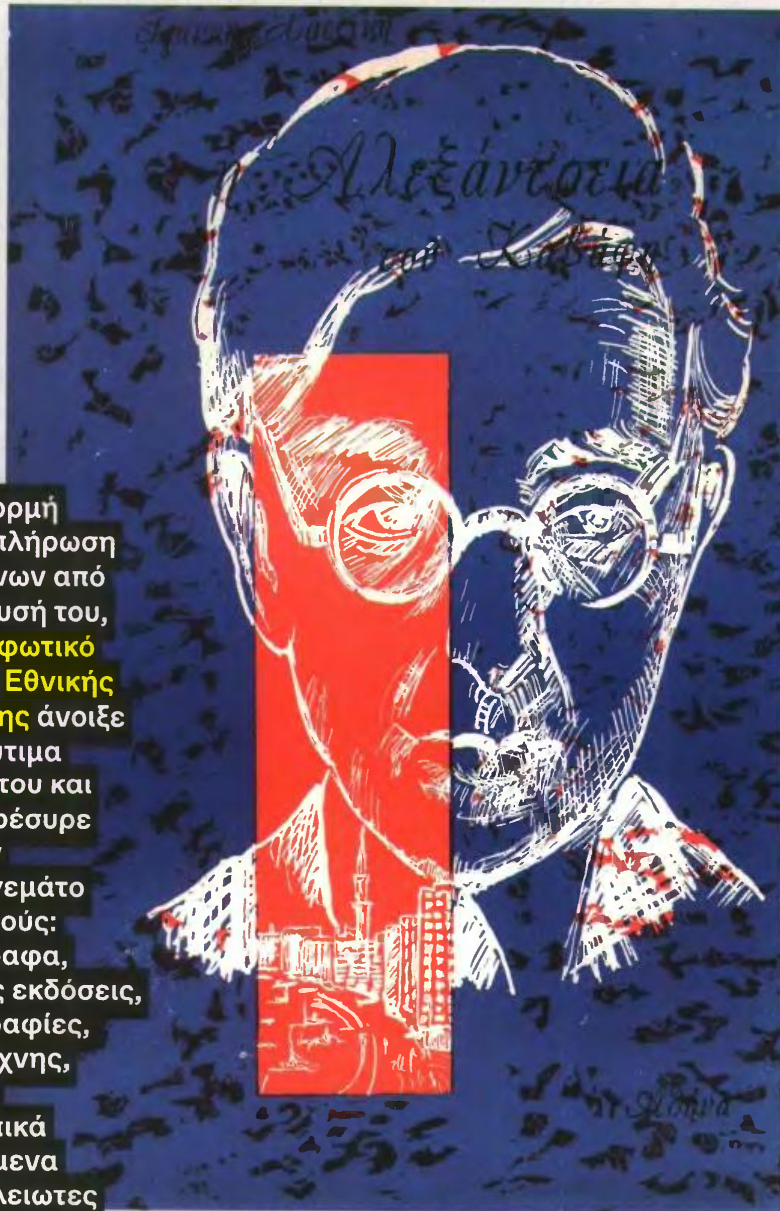
ΡΕΠΟΡΤΑΖ

από την
ΞΕΝΙΑ
ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΕΝΑ ΑΡΧΕΙΟ

ΜΙΕΤ

Με αφορμή τη συμπλήρωση 60 χρόνων από την ίδρυσή του, το **Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης** άνοιξε τα πολύτιμα αρχεία του και μας παρέσυρε σε έναν κόσμο γεμάτο θησαυρούς: χειρόγραφα, σπάνιες εκδόσεις, φωτογραφίες, έργα τέχνης, χάρτες, προσωπικά αντικείμενα και ατέλειωτες ιστορίες.

© ΑΡΧΕΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ | ΑΡΧΕΙΟ ΚΑΤΙΝΑΣ ΠΛΕΙΝΟΥ ΚΑΙ ΑΛΕΞΗ ΜΙΝΟΤΗ | ΓΙΩΡΓΙΑ ΚΑΙ ΚΑΛΗΡΟΔΩΤΗΜΑ ΑΛΕΞΗ ΜΙΝΟΤΗ

1. ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΕΝΑ ΑΡΧΕΙΟ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΚΑΠΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .05/04/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .05/04/2026

Σελίδα: 47

Η Κατίνα Παξινού
σε φωτογραφία του
Τζορτζ Χόινινγκεν
-Χιουνε για το
περιοδικό *Harper's
Bazaar*, 1943.

Αριστερά:
*Αλεξαντρία
του Καβάφη,*
Χατζίνης, 1961.
Από την ενότητα
των πρώτων
εκδόσεων της
Βιβλιοθήκης.

1. ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΕΝΑ ΑΡΧΕΙΟ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΚΑΠΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .05/04/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .05/04/2026

Σελίδα: 48

Η Μαρία
Αρβανιτάκη
(αριστερά),
υπεύθυνη των
αρχείων της
Βιβλιοθήκης.
Η Μαρία
Κοκολογιάννη
(δεξιά) και ο
Παναγιώτης
Τουρλής στο
υπόγειο της
Βιβλιοθήκης,
όπου φυλάσσονται
περιοδικά και
εφημερίδες του
19ου και του 20ού
αιώνα.

ΜΙΕΤ

2
0
0
7

© ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΖΑΒΟΣ

1. ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΕΝΑ ΑΡΧΕΙΟ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΚΑΠΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .05/04/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .05/04/2026

Σελίδα: 49

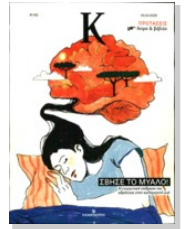

1. ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΕΝΑ ΑΡΧΕΙΟ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΚΑΠΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .05/04/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .05/04/2026

Σελίδα: 50

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

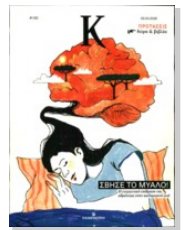
Φωτογραφία του Τάσου Μελετόπουλου (ο πρώτος φωτογράφος του Εθνικού Θεάτρου) από τις πρόβες του *Κύκλωπα* του Ευριπίδη | Εθνικό Θέατρο, 1934.

1. ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΕΝΑ ΑΡΧΕΙΟ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΚΑΠΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .05/04/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .05/04/2026

Σελίδα: 51

Βεραμόνη κατά των πόνων (Διαφήμιση παυσίπονου).
Κάτω: Διαφήμιση της Ελληνικής Εταιρίας Εναερίων Συγκοινωνιών.

© ΑΡΧΕΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ | ΑΡΧΕΙΟ ΤΑΣΟΥ ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟΥ | ΛΑΓΟΡΑ ΜΑΝΟΥ ΧΑΡΙΤΑΤΟΥ, ΜΟΡΦΟΤΥΠΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΛΙΑ

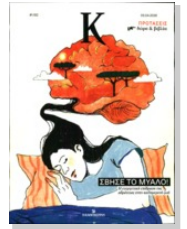

1. ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΕΝΑ ΑΡΧΕΙΟ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΚΑΠΑ

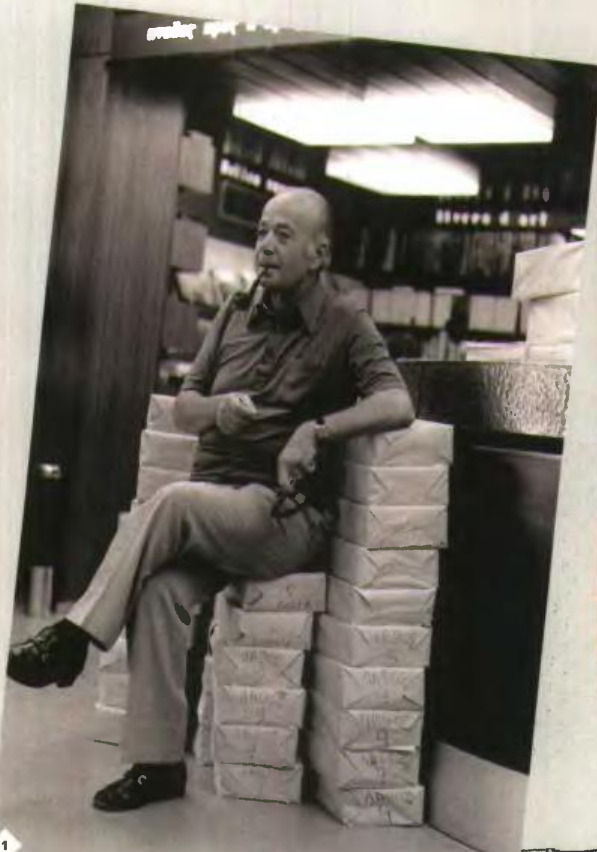
Ημ. Έκδοσης: . . .05/04/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .05/04/2026

Σελίδα: 52

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

MIET

© ΜΟΡΦΟΤΙΚΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΜΙΕΤ/ΕΛΙΑ, Φ. Α. ΜΑΡΙΟ ΒΙΤΤΙ © MASSIMO & PAOLO VITTI
ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΑΪΤΗΣ ΦΙΛΗΡΑ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ 1953 ΣΥΛΛΟΓΗ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΜΙΕΤ/ΕΛΙΑ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΜΙΕΤ/ΕΛΙΑ, Φ. Α. ΠΙΟΡΤΟΥ ΣΦΕΡΗ © LENNART EDLING, KAMERABILD

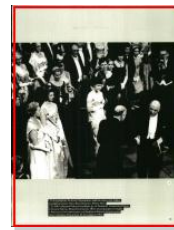

1. ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΕΝΑ ΑΡΧΕΙΟ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΚΑΠΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .05/04/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .05/04/2026

Σελίδα: 53

4

1. Ο συγγραφέας Αντώνης Σαμαράκης κάθεται πάνω στο *Λάθος*, στο βιβλιοπωλείο «Ελευθερουδάκης», Αθήνα 1972.
2. Το 1944 η Κατίνα Παξινού τιμήθηκε με το Όσκαρ Β΄ Γυναικείου Ρόλου.
3. Γιάννης Γαίτης, *Φηρά Σαντορίνης*, 1953, ελαιογραφία σε καμβά.
4. Από την τελετή απονομής του βραβείου Νόμπελ Λογοτεχνίας στον Γ. Σεφέρη, Στοκχόλμη, 10 Δεκεμβρίου 1963.

1. ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΕΝΑ ΑΡΧΕΙΟ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΚΑΠΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .05/04/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .05/04/2026

Σελίδα: 54

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

είναι το πορτρέτο του Οδυσσέα Ελύτη σκυμμένου πάνω από τη γραφομηχανή του και ο Αντώνης Σαμαράκης καθισμένος σε ντάνες από το *Λάδος*, το κέντημα της Κατίνας Παζινού από τον *Ματωμένο γάμο*, οι πρώιμες γραφές του Τσίρκα από τις *Ακυβέρνητες πολιτείες* και τα χειρόγραφα ποιήματα του Κωστή Παλαμά στη φίλη του Στέλλα Διαλέτη.

MIET

Είναι οι τουριστικοί οδικόι χάρτες της δεκαετίας του '50 με σημειωμένα τα πρατήρια βενζίνης κατά μήκος των προτεινόμενων διαδρομών, αλλά και ο πολεοδομικός χάρτης του Γεωργίου Μπίρη του '30 με αναφορές στα λαϊκά τοπωνύμια και στους προσφυγικούς συνοικισμούς της πρωτεύουσας. Είναι το *Κουτάλι* της Κλεοπάτρας Δίγκα και η *Χύτρα* του Λουκά Βενετούλια, η ελληνική απόδοση της αμερικανικής pop art, η *Αναμονή 2* της Βάσως Κατράκη, η *Φόρμα* της Ελένης Βερναδάκη και το *Κορίτσι που λύνει το σανδάλι του του Μόραλη*. Είναι τα βιβλία τσέπης των αρχών του 20ού αιώνα από την Εστία και τον Γκοβόστη, ο πρώτος κατάλογος συνδρομητών του ΟΤΕ της δεκαετίας του '30, η αλληλογραφία του Κολοκοτρώνη αλλά και το ραδιοφωνικό διάγγελμα που απηύθυνε ο Γεώργιος Παπανδρέου το βράδυ που ξεκίνησαν τα Δεκεμβριανά. Είναι ένας μαγικός κώδικας του 18ου αιώνα και ένα μαθηματάριο, με το οποίο μάθαιναν γράμματα τα παιδιά την περίοδο της Τουρκοκρατίας.

Αν ανατρέξει κανείς στην ιστοσελίδα του **MIET**, θα βρει έναν πιο σαφή, στέρεο και συμπυκνωμένο ορισμό για τη δράση και τη φιλοσοφία του πολιτιστικού φορέα που από τη γένεσή του, το 1966, είχε στόχο την «προαγωγή των γραμμάτων, των επιστημών και των τεχνών». Μόνο που τέτοιες περιγραφές σπάνια κεντρίζουν το βλέμμα ή, για να το πω αλλιώς, δύσκολα κρατούν μια θέση στις «αποθήκες» του μυαλού μας.

Το **MIET** για μένα είναι όσα συγκράτησα στη μνήμη μου στις έξι ώρες που περιηγήθηκα στα κτίρια όπου φυλάσσονται τα αρχεία του, είναι τα τεκμήρια που μου συμπλήρωσαν αφηγήσεις για πρόσωπα και γεγονότα, όπως και ιστορίες που αφορούν τη διάσωσή τους, αλλά κυρίως είναι οι άνθρωποι που καταγράφουν, ταξινομούν, ψηφιοποιούν και συντηρούν αυτό το υλικό. Είναι η προσοχή με την οποία άγγιζαν τα κουτιά φύλαξης, ο ενθουσιασμός στη φωνή, το καμάρι με το οποίο επιδείκνυαν

κιτρινισμένες επιστολές, καρτ ποστάλ, χάρτες σε φύλλα, περγαμινές, γυάλινες πλάκες και τυπώματα, πρώτες εκδόσεις, θεατρικά προγράμματα, βιβλιάρια υγείας, αφίσες και προκηρύξεις του αντιστασιακού αγώνα. Όλοι οι υπεύθυνοι των αρχείων έμοιαζαν με συλλέκτες, ο καθένας μιλούσε για το γνωστό του αντικείμενο σαν να αφηγούνταν μια ιστορία πάθους.

κεντρικές υπηρεσίες

Ξεκίνησα την περιήγησή μου από το νούμερο 13 της οδού Θουκυδίδου. Το κτίριο που στεγάζει τις κεντρικές υπηρεσίες του **MIET** είναι ένα από τα λίγα εναπομείναντα της Οθωμανικής περιόδου. Οικοδομήθηκε σε θεμέλιο αρχαίου κτίσματος και λειτουργησε αρχικά ως κατοικία Οθωμανών. Με την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους, μεταφέρθηκε εκεί το πρώτο ελληνικό δικαστήριο, ενώ στη συνέχεια μετατράπηκε σε ξενοδοχείο. Από τα μέσα του 19ου αιώνα λειτουργησε διαδοχικά ως σχολείο, φρουραρχείο, κακοιργιοδικείο. Το 1922 διατέθηκε για να στεγάσει πρόσφυγες και στη συνέχεια φιλοξένησε μια βιοτεχνία παραγωγής καλτσών. Το 1957 περιήλθε στην κατοχή της Εθνικής Τράπεζας. Με πρωτοβουλία του τότε διευθυντή του **MIET**, Εμμανουήλ Χ. Κάσδαγλη, και τη στήριξη της ηγεσίας της τράπεζας, το κτίριο έδωσε λύση στις στεγαστικές ανάγκες του ιδρύματος.

Ο **Κώστας Κωστής**, ο τωρινός διευθυντής του ιδρύματος, με υποδέχεται στην εσωτερική αυλή του υπέροχου κτίσματος. Πίστευα πως λόγω της επετείου των 60 χρόνων θα είχε μια απολογιστική διάθεση, η σκέψη του όμως ήταν προσανατολισμένη στο μέλλον. «Το **MIET** είναι μια πρόκληση για το πώς ένας οργανισμός με ένα πλούσιο παρελθόν μπορεί να προσαρμοστεί στα σημερινά δεδομένα, να διερευνηθεί η απήχησή του σε ένα ευρύτερο κοινό και κυρίως να πραγματευτεί ζητήματα που αφορούν τον σημερινό Έλληνα, τον σημερινό Ευρωπαίο», απαντά όταν τον ρωτώ αν παρομοιάζει το **MIET** με μια μαγική πύλη που οδηγεί σε μια γνώση προσβάσιμη σε λίγους. Δεν το αποδέχεται. «Ο χαρακτήρισμός “εσωστρεφής” νομίζω ότι αδικεί το ίδρυμα». Μου υπενθυμίζει τα εκπαιδευτικά προγράμματα που απευθύνονται στην Ομογένεια, τις εκδόσεις με τις οποίες έχει εκπαιδευτεί ένας μεγάλος αριθμός Ελλήνων, τις ημερίδες, τα συνέδρια αλλά και τις σημαντικές προσωπικότητες που έχουν τοποθετηθεί σε καυτά ζητήματα της επικαιρότητας μέσα από ομιλίες τους, ενώ με παροτρύνει να παρακολουθήσω μαθήματα παλαιογραφίας στο Παλαιογραφικό Αρχείο. Στέκεται φυσικά και στην έκθεση 60 χρόνια **MIET**. Αναγνώσεις μιας συλλογής, που παρουσιάζεται στο Μπενάκη, στο Κτήριο της Οδού Πειραιώς. Τα πρώτα έργα της συλλογής (Αχιλλέας Απέργης, Έλλη Βοϊλα-Λάσκαρη, Φώτης Κόντογλου και Γεράσιμος Σκλάβος) εγκρίνονται ήδη στην 3η συνεδρία του ΔΣ του **MIET**, τον Οκτώβριο του '66.

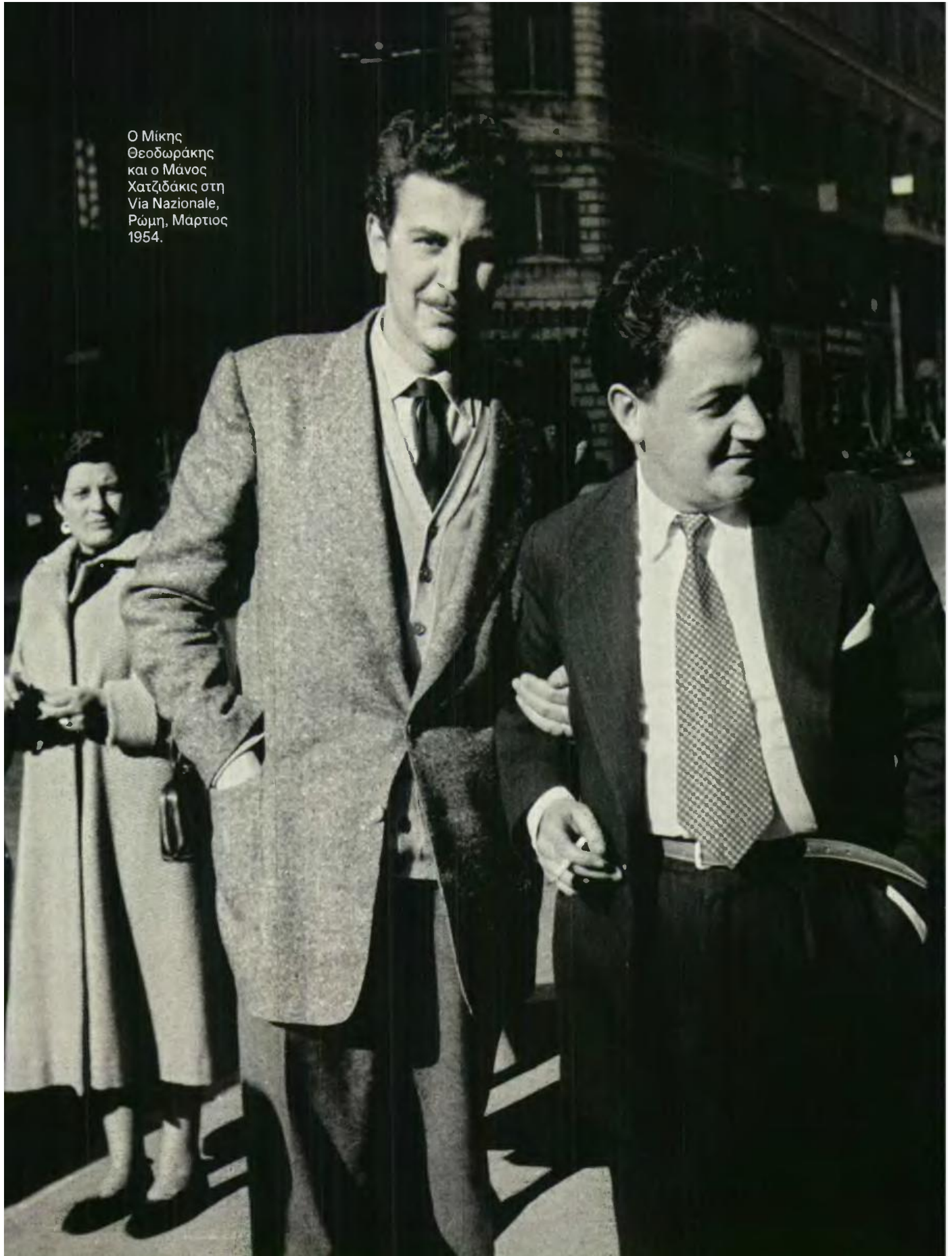
Σήμερα, η συλλογή αριθμεί περισσότερα από 7.000 έργα (χαρακτικά, προσχέδια, γλυπτά, εικονογραφημένα βιβλία, ζωγραφικά, σχέδια και χαρακτικά), αρκετά κοσμοούν χώρους στα κεντρικά της Εθνικής Τραπέζης, άλλα υπάρχουν στη Θουκυδίδου, τα περισσότερα, όμως, φυλάσσονται σε αποθετήρια τέχνης. Ωστόσο, η συλλογή δεν είναι άγνωστη στο ευρύ κοινό, κυρίως χάρη στις συχνές περιοδικές εκθέσεις που διοργανώνει το **MIET** με διάφορες θεματικές, αλλά και χάρη στην ψηφιοποίησή των αρχείων του φορέα. «Η συλλογή επιχειρεί να αποτυπώσει την πορεία της νεοελληνικής τέχνης με αντιπροσωπευτικές φωνές αλλά και πιο ιδιαίτερες γραφές, τις οποίες ανέδειξε», εξηγεί και η επιμελήτρια της Συλλογής Έργων Τέχνης του **MIET**, Εύα Βασιλαματζή.

1. ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΕΝΑ ΑΡΧΕΙΟ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΚΑΠΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .05/04/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .05/04/2026

Σελίδα: 55

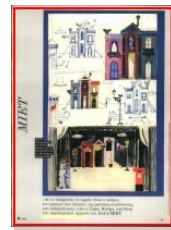
Ο Μίκης
Θεοδωράκης
και ο Μάνος
Χατζιδάκις στη
Via Nazionale,
Ρώμη, Μαρτίος
1954.

1. ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΕΝΑ ΑΡΧΕΙΟ

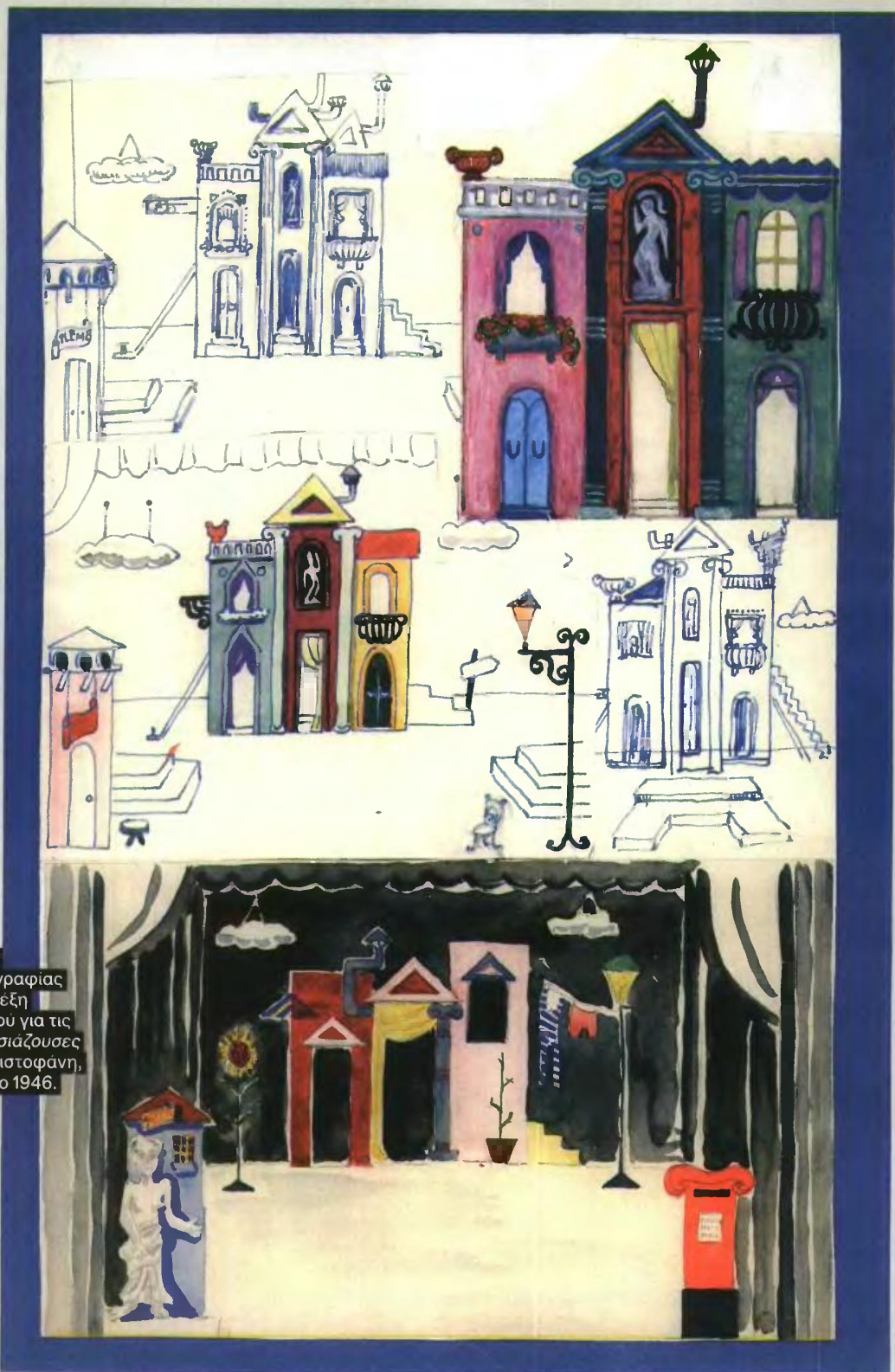
Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΚΑΠΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .05/04/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .05/04/2026

Σελίδα: 56

MIET

Σκηνογραφία του Αλέξη Σολομού για τις Εκκλησιάζουσες του Αριστοφάνη, Λονδίνο 1946.

«Αν το σκεφτείτε, το αρχείο είναι ο κόσμος του χαρτιού που έκλεισε, της χαρτώας αποτύπωσης των σκέψεών μας», λέει η Σοφία Μπόρα, υπεύθυνη του Λογοτεχνικού Αρχείου του ΕΛΙΑ/MIET.

© ΑΡΧΕΙΟ ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ | ΑΡΧΕΙΟ ΑΛΕΞΗ ΣΟΛΟΜΟΥ | ΔΟΡΕΑ ΝΙΝΙΑΣ ΚΑΣΣΑΒΕΤΗ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΣΟΛΟΜΟΥ

1. ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΕΝΑ ΑΡΧΕΙΟ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΚΑΠΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .05/04/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .05/04/2026

Σελίδα: 57

«μια πράξη δημοκρατίας»

Κατευθύνομαι προς την Αγίου Ανδρέου 4, όπου στεγάζονται τα Αρχεία του ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ. Το ΕΛΙΑ (Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο) γεννήθηκε ως ιδέα το 1964 από δύο φίλους, τον Μάνο Χαριτάτο και τον Δημήτρη Πόρτολο, οι οποίοι ήδη συνέλεξαν σπάνιες εκδόσεις και αρχαιακό υλικό. Από το 1980, με τη μορφή μη κερδοσκοπικού σωματείου, το ΕΛΙΑ ξεκίνησε τη λειτουργία του ως ανοιχτό κέντρο έρευνας και από το 2009 αποτελεί μέρος του ΜΙΕΤ. «Το ΜΙΕΤ ιδρύεται σχεδόν την ίδια περίοδο, δεν είναι συγκυριακό, αποτελεί απόρροια της εξέλιξης των ελληνικών γραμμάτων και του πολιτισμού», παρατηρεί η Σοφία Μπόρα, υπεύθυνη του Λογοτεχνικού Αρχείου του ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ. «Διακρίνουμε μια κοινή νοοτροπία σε αυτούς τους φορείς: την πρόθεση για άνοιγμα της γνώσης και διευκόλυνση της έρευνας. Η πρόσβαση στο υλικό και η υποστήριξη των ερευνητών συνιστούν ουσιαστικά μια πράξη δημοκρατίας. Υπό αυτό το πρίσμα, είναι εύστοχο το ότι η δημοκρατία αναδείχθηκε ως κεντρική θεματική στον εορτασμό των 60 χρόνων του ΜΙΕΤ», σχολιάζει. Η ίδια βρέθηκε στο ΕΛΙΑ πριν από 34 χρόνια ως φοιτήτρια, με σκοπό να βοηθήσει εθελοντικά σε μια έκθεση. Διευκρινίζει πως κάθε ενότητα –τα Ιστορικά Αρχεία, τα Λογοτεχνικά, τα Φωτογραφικά, των Παραστατικών Τεχνών, του Ελληνισμού Αιγύπτου, των Χαρτών, το Αρχείο του ΕΛΙΑ Θεσσαλονίκης– έχει τις δικές της συγκινήσεις. «Αυτό που πρέπει να κατανοήσει κανείς πρωτίστως είναι ότι πρόκειται για ανθρώπινες ζωές. Ο κόσμος των αρχείων μας ανοίγει μια πόρτα σε πληροφορίες στις οποίες αλλιώς δεν θα φτάναμε. Βλέπουμε το εργαστήρι αυτών των δημιουργών, τα υλικά της τέχνης τους, τις διαδρομές τους. Αν το σκεφτείτε, το αρχείο είναι ο κόσμος του χαρτιού που έκλεισε, της χαρτιάς αποτύπωσης των σκέψεών μας».

Ανοίγει προσεκτικά τα κουτιά, μου δείχνει τα βιβλιαράκια που έγραφε, εικονογραφούσε και βιβλιοδετούσε η Έλλη Παππά για τον γιο της όσο έμεινε στη φυλακή, τα σχεδιάσματα του Τσίρκα για τη *Λίσχη*, την επιστολή που έστειλε ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης το 1904 στον ανιψιό του Νικόλαο, εκφράζοντας τη σκέψη να πάει στη Γαλλία γιατί «κάτι μπορεί να κάνω εκεί». «Κάποιες φορές μπορεί να έχεις μονάχα ένα τεκμήριο και να σου εμπλουτίζει την αντίληψη για ένα πρόσωπο... Ποιος θα φανταζόταν από την παπαδιαμαντική κοινότητα ότι ο Παπαδιαμάντης θα ήθελε να ταξιδέψει;»

Μιλάει για τον Τέλλο Άγρα (το αρχείο του οποίου βρέθηκε ολόκληρο στα σκουπίδια), τον μοντερνιστή ποιητή Νικόλα Κάλας, τον Άρη Αλέξανδρου, τη Διδώ Σωτηρίου, τον Ναπολέοντα Λαπαθιώτη και έπειτα με παραδίδει, σ' έναν όροφο πιο κάτω, στη Ματθίλδη Πυρλή, υπεύθυνη των Συλλογών Χαρτών και του Ελληνισμού Αιγύπτου, με πολύχρονη, επίσης, εμπειρία στο Φωτογραφικό Αρχείο. Ξεκινάμε από αυτό, μπαίνει σε ένα δωμάτιο με ράφια μέχρι το ταβάνι. «Το Φωτογραφικό

μας Αρχείο περιλαμβάνει μισό εκατομμύριο εικόνες, τόσο τυπώματα όσο και αρνητικά», μου εξηγεί. «Η ιδιαιτερότητά μας σε σχέση με άλλες συλλογές είναι πως η δική μας αποτελείται από οικογενειακά και προσωπικά αρχεία και μέσα από αυτά βλέπουμε να αναδύεται μια καλειδοσκοπική εικόνα της Ελλάδας, όπου η Ιστορία αποτυπώνεται μέσα από το προσωπικό βλέμμα». Στο αρχείο περιλαμβάνονται ακόμα αρχεία πολιτικών και στρατιωτικών, όπως του Σοφοκλή Δούσμανη, κυβερνήτη του «Αβέρωφ» στους Βαλκανικούς Πολέμους, και σπάνιες εικόνες από τη ναυμαχία της «Ελλης». «Έχουμε όμως και οικογενειακή ζωή, αλλά κυρίως της αστικής τάξης, αφού αυτή έχει πρόσβαση στις φωτογραφικές μηχανές».

Από τη συλλογή ξεχωρίζει ακόμα το αρχείο του ερασιτέχνη φωτογράφου Γιώργου Βαφιαδάκη, με 2.500 γυάλινες πλάκες που αποτυπώνουν την Ελλάδα του Μεσοπολέμου και την πρώτη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης. Τέλος, σημαντική είναι και η συλλογή καρτ ποστάλ του Αναστασίου Κανελλόπουλου, αδελφού του Παναγιώτη Κανελλόπουλου, με περίπου 10.000 ελληνικές κάρτες που αποτυπώνουν όψεις της χώρας και της ταχυδρομικής ιστορίας. Μου μιλάει επίσης για το αρχείο Ελληνισμού Αιγύπτου, την έγνοια των Αιγυπτιωτών να ιδρύσουν εκπαιδευτήρια, όπως την Τοισσαία Σχολή και το Αβερύφωρο Παρθεναγωγείο, αλλά και νοσοκομεία, θεσπίζοντας μάλιστα για τους «εσχατόγνηρους» δωρεάν νοσπεία. →

IV. ο Πουγιό -

Ναπολέον Λαπαθιώτης,
Ο ποιητής, σκίτσο
φιλοτεχνημένο
από τον ίδιο.

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Περνάμε στους χάρτες, μου δείχνει έναν του 1852 του γαλλικού στρατού, σε 20 φύλλα. «Υπάρχει βέβαια και ο χάρτης του Μοριά του 1832, που είναι σε οκτώ φύλλα», εξηγεί, ενώ ανοίγει και χάρτες των Αυστριακών που χαρτογράφησαν την Ελλάδα στο τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα και έπειτα περνάμε στους πολεοδομικούς, που μαρτυρούν τη σταδιακή αστικοποίηση της Αθήνας. Τη χαιρετώ και περνώ απέναντι στο νούμερο 5 της Αγίου Ανδρέου, κατεβαίνω στο υπόγειο μιας από τις πρώτες πολυκατοικίες της Αθήνας και βλέπω ένα μέρος της Βιβλιοθήκης του **MIET**.

ο πολιτισμός της καθημερινότητας

Οι αποστάσεις ανάμεσα στις ραφιέρες είναι εξαιρετικά στενές και τα βιβλία καταλαμβάνουν και τον παραμικρό χώρο. «Η Βιβλιοθήκη, η οποία εκτείνεται σε τρεις ορόφους και σε ένα τμήμα του απέναντι κτιρίου, διαθέτει συνολικά 140.000 τίτλους βιβλίων, περιοδικών και εφημερίδων, καλύπτοντας την ελληνική εκδοτική παραγωγή από τον 19ο αιώνα έως σήμερα», αναφέρει η Μαρία Αρβανιτάκη, υπεύθυνη της Βιβλιοθήκης. Εξηγεί ότι ξεχωρίζει ιδιαίτερα η συλλογή ελληνικών βιβλίων του 19ου αιώνα, με περισσότερους από 18.000 τίτλους, η μεγαλύτερη του είδους της παγκοσμίως, που περιλαμβάνει λογοτεχνία, σχολικά εγχειρίδια και λαϊκά αναγνώσματα, ενώ στο αρχείο τους διαθέτουν επίσης 24.000 τίτλους νεοελληνικής λογοτεχνίας και 10.000 τίτλους Ιστορίας. Εξίσου εντυπωσιακή είναι και η συλλογή ημερήσιου και περιοδικού Τύπου, η οποία περιλαμβάνει χειρόγραφα εφημερίδες, περιοδικά για κάθε ενδιαφέρον και δραστηριότητα, από την αεροναυπηγική και την οικονομία έως την αεροβική και το πλέξιμο, λογοτεχνικά περιοδικά

του 19ου αιώνα αλλά και επαγγελματικά και συνδικαλιστικά έντυπα. Ανεβαίνουμε στον πρώτο όροφο, όπου φιλοξενούνται σπάνιες ελληνικές εκδόσεις αλλά και η συλλογή εφήμερων. Πάνω σε ένα τραπέζι βλέπω τιμολόγια, διπλώματα οδήγησης, τηλεφωνικούς καταλόγους, προεκλογικά βιβλιάρια, συσκευασίες μπισκότων και τσιγάρων, τρικάκια και αφίσες. Η έγνοια του Μάνου Χαριτάτου για τη διάσωση του ταπεινού διατρέχει όλη την πολιτική προσκτίσεων του ΕΛΙΑ, και είναι αυτή που μας χαρίζει το βλέμμα στην ιστορία του πολιτισμού της καθημερινότητας, τονίζουν οι υπεύθυνοι των αρχείων.

Στον ίδιο χώρο έρχεται να με βρει και ο υπεύθυνος των Ιστορικών Αρχείων, Γιώργος Τσακνιάς. Έχει τοποθετήσει και εκείνος κάποια τεκμήρια πολιτικής ιστορίας στο τραπέζι με τα εφήμερα και τις εκδόσεις, κρατάει όμως στα χέρια του και άλλους φακέλους που καλύπτουν διαφορετικές πτυχές της ζωής του τόπου. «Τα Ιστορικά Αρχεία του ΜΙΕΤ αφορούν κυρίως τον 19ο και τον 20ό αιώνα, φωτίζοντας καθοριστικές στιγμές της νεότερης ελληνικής ιστορίας». Μου δείχνει τον όρκο του Φιλικού του Επτανήσιου Διονυσίου Ρώμα και μου εξηγεί πως είναι ιδιαίτερα σημαντικά τα αρχεία της Επανάστασης του 1821, καθώς και αυτά που συνδέονται με τα πρώτα βήματα του νεοσύστατου κράτους, όπως τα πρακτικά της Αντιβασιλείας, σε γερμανική γλώσσα. Διαφοριστικό είναι και το αρχείο του Ελευθέριου Βενιζέλου σχετικά με τους Βαλκανικούς Πολέμους και τον Διχασμό, όπως και το μεγάλο σε όγκο αρχείο (περισσότερα από 15.000 έγγραφα) του Χαρίλαου Τρικούπη. Πολλά από αυτά τα τεκμήρια διασώθηκαν και εδώ από καθαρή τύχη. «Το 2023 δεχτήκαμε ένα τηλεφώνημα από έναν απόγονο των Τρικούπηδων. “Βρήκα κάποια πράγματα του Τρικούπη στο υπόγειο, μήπως τα θέλετε;” μας ρώτησε». Τα «πράγματα» ήταν 30 φάκελοι και συμπλήρωναν το αρχείο του Έλληνα πολιτικού. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η περίοδος της Κατοχής και της Αντίστασης μέσα από αρχεία του ΕΑΜ/ΕΛΑΣ Πελοποννήσου και του ΕΑΜ Παλαμά Καρδίτσας, ενώ σημαντικές πηγές για τη σύγχρονη ιστορία αποτελούν τα αρχεία της Αμαλίας Φλέμινγκ και της Ελένης Βλάχου, που σχετίζονται με τη δικτατορία και τη Μεταπολίτευση.

Στο Ιστορικό και Παλαιογραφικό Αρχείο, που αποτελεί το αρχαιότερο τμήμα του ΜΙΕΤ (λειτουργεί από το 1974), φυλάσσονται 125 ελληνικά και ξενόγλωσσα χειρόγραφα, καθώς και συλλογές παλαιτύπων και σπάνιων εκδόσεων, από τον 15ο έως τον 20ό αιώνα. Το Παλαιογραφικό Αρχείο συγκροτήθηκε με προτροπή του ακαδημαϊκού Λίνου Πολίτη, με σκοπό τη διάσωση χειρογράφων, κωδίκων και ιστορικού αρχαιολογικού υλικού που βρίσκεται διάσπαρτο σε βιβλιοθήκες, μοναστήρια, ιδρύματα αλλά και ιδιωτικές συλλογές. Τους επισκέφθηκαν λίγες μέρες αφότου είχε συνεδριάσει στον πρώτο όροφο της Σκουζέ 3 η Διεθνής Επιτροπή Ελληνικής Παλαιογραφίας, και κάποια χειρόγραφα ήταν ακόμα εκτεθειμένα σε ένα μεγάλο τραπέζι. Κοιτάζω τα διακοσμητικά στοιχεία, τα αρχιγράμματα και τις εικονογραφήσεις, αλλά δεν μπορώ να αναγνωρίσω καμία λέξη, ούτε φυσικά τον τύπο κάθε βιβλίου. «Η παλαιογραφία είναι η σπουδή της παλαιάς γραφής, είτε είναι σε μάρμαρο, είτε σε πάπυρο, είτε σε χαρτί», αναφέρει ο Σταύρος Γριμάνης, υπεύθυνος του αρχείου. Μου δείχνει ψαλτήρια του 11ου αιώνα, φιλοσοφικά κείμενα του 14ου, οθωμανικά χειρόγραφα, ειληπάρια αλλά και μαθηματάρια του 18ου αιώνα, εξηγώντας ότι η τυπογραφία καθυστερεί στον ελλαδικό χώρο. Σημειώνει ότι το υλικό αυτό έχει διασωθεί και φωτογραφηθεί χάρη στη δράση του **MIET**, το οποίο έχει πραγματοποιήσει πάνω από 250 επιστημονικές αποστολές και

MIET

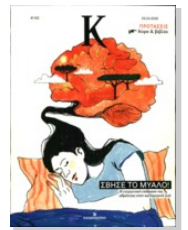
Τεκμήρια από το αρχείο της οικογένειας Μομφεράτου, που ανήκει στη Συλλογή Ελληνισμού Αιγύπτου.

1. ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΕ ΕΝΑ ΑΡΧΕΙΟ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΚΑΠΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .05/04/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .05/04/2026

Σελίδα: 59

διαθέτει σήμερα Αρχείο Μικροφίλμ με περίπου 9.500 χειρόγραφα και 20 σημαντικά ιστορικά αρχεία από την Ελλάδα, την Κύπρο και επιλεγμένες βιβλιοθήκες του εξωτερικού.

Τελευταίος σταθμός το **Μέγαρο Εύνάρδου**, όπου στεγάζονται τα Αρχεία Παραστατικών Τεχνών και το Μουσείο Παζινού - Μινωτή. Αρχαιακό υλικό γύρω από τον κόσμο του θεάτρου συνέλεξαν ο Χαριτάτος και ο Πόρτολος ήδη από την ίδρυση του ΕΛΙΑ, όμως ως διακριτή ενότητα ορίστηκαν το 2003, μια και η έκτασή τους πολλαπλασιάστηκε.

«Το 2023 δεχτήκαμε ένα τηλεφώνημα από έναν απόγονο των Τρικούπηδων. «Βρήκα κάποια πράγματα του Τρικούπη στο υπόγειο, μήπως τα θέλετε;», θυμάται ο υπεύθυνος των Ιστορικών Αρχείων, Γιώργος Τσακνιάς.

Σήμερα στη συλλογή υπάρχουν 105 εκτενή ιδιωτικά αρχεία ηθοποιών, σκηνοθετών, χορογράφων και θεατρικών συγγραφέων από τον 19ο αιώνα. Η Ντίνα Σταματογιαννάκη, υπεύθυνη των αρχείων, μου μιλάει για το πόσο σχολαστικός ήταν στη συγκέντρωση και την ταξινόμηση του υλικού του ο Μάριος Πλωρίτης, μου δείχνει ένα διαφημιστικό μονόφυλλο από την *Γκόλφω* των τελών του 19ου αιώνα στο «Ωδειόν» της Κωνσταντινούπολης, αλλά και προγράμματα από παραστάσεις του Βασιλικού Θεάτρου του 1901, σχέδια του Αλέξη Σολομού, σημειώσεις του χορογράφου Βάσου Κανέλλου, φωτογραφίες της Έλλης Λαμπέτη αλλά και της Κατίνας Παζινού για το *Harper's Bazaar* του 1943. Η Παζινού και ο Μινωτής έχουν και το δικό τους μουσείο σε δύο αίθουσες του νεοκλασικού μεγάρου, το οποίο επιμελήθηκε η μουσειολόγος Σοφία Ε. Πελοποννησίου, αξιοποιώντας τη δωρεά του Αλέξη Μινωτή προς το **MIET**. Εισέρχομαι στον χώρο και βλέπω φωτογραφίες του ηθοποιού με τη Σοφία Λόρεν και τον Γκρέγορι Πεκ, ένα πιστό αντίγραφο του Όσκαρ Β' Γυναικείου Ρόλου με το οποίο τιμήθηκε η Κατίνα Παζινού για τον ρόλο της Πιλάρ στην κινηματογραφική μεταφορά του έργου *Για ποιον χτυπά η καμπάνα*, τα κοσμήματά της, πορτρέτα φιλοτεχνημένα από τον Κλεόβουλο Κλώνη, μια φωτογραφία της από τον Σέσιλ Μπίτον, μια επιστολή του Δημήτρη Μητρόπουλου η οποία απευθύνεται στο ζευγάρι, γραμμένη πάνω σε παρτιτούρα. Τα έπιπλα και τα βιβλία τους συμπληρώνουν με υλική ίχνη τον μύθο που τους περιβάλλει. ■

Ο διευθυντής του **Μορφωτικού Ιδρυματος Εθνικής Τραπεζης, Κωστής Κωστής** με την ομάδα με την οποία συνεργάζεται στενά.